

## Asia T-48/02

### **Brouwerij Haacht NV vastaan Euroopan yhteisöjen komissio**

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteisjärjestelyt — Sakot — Sakkojen laskennasta annetut suuntaviivat — Rikkomiseen osallistuneen yrityksen todelliset taloudelliset mahdollisuudet aiheuttaa merkittävää haittaa muille toimijoille — Lieventävät olosuhteet — Yhteistyötiedonanto

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (viides jaosto)  
6.12.2005 . . . . . II - 5265

#### Tuomion tiivistelmä

- 1. Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen määrän asianmukaisuus — TuomioistuINVALVONTA — Seikat, jotka yhteisöjen tuomioistuimet voivat ottaa huomioon — Tiedot, jotka eivät sisälly sakkojen määräämistä koskevaan päätökseen ja joita kyseisen päätöksen perusteleva ei edellytä, voidaan ottaa huomioon (EY 229, EY 230 ja EY 253 artikla; neuvoston asetuksen N:o 17/17 artikla)*

2. *Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet — Perustelut — Perusteluvollisuuden laajuus — Päätös, jolla määrätään sakkoja — Sellaisten arviointiperusteiden ilmoittamista, joiden avulla komissio on määrittänyt rikkomisen vakavuuden ja keston, voidaan pitää riittävänä ilmoituksena*  
(EY 253 artikla; neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan toinen alakohta; komission tiedonannot 96/C 207/04 ja 98/C 9/03)
  3. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteisjärjestelyt — Markkinoiden rajaaminen — Tarkoitus — Jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvan vaikutuksen määrittäminen*  
(EY 81 artiklan 1 kohta)
  4. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisten vakavuus — Lieventävät seikat — Yrityksen passiivisuus tai seurailijan asema*  
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artikla; komission tiedonannon 98/C 9/03 3 kohta)
  5. *Kilpailu — Yhteisön oikeussäännöt — Rikkominen — Sakot — Sakkojen määrittämisperusteet — Sakkojen yleisen suuruusluokan nostaminen — Sallittavuuden edellytykset*  
(Neuvoston asetus N:o 17)
  6. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Sakon määräämättä jättäminen tai sakon määrän alentaminen rikkomiseen syyllistyneen yrityksen yhteistyön perusteella — Vaatimus yrityksen sellaisesta käyttäytymisestä, jonka perusteella komissio on voinut todeta rikkomisen helpommin*  
(Neuvoston asetuksen N:o 17 11 artiklan 1, 4 ja 5 kohta ja 15 artikla; komission tiedonanto 96/C 207/04)
  7. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Yrityksen asenne hallinnollisessa menettelyssä — Sen arvioiminen, kuinka paljon kukin yhteistoimintajärjestelyyn osallistunut yritys on tehnyt yhteistyötä — Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen — Sellaisilla yhteistyön asteilla, jotka eivät ole keskenään verrattavissa, voidaan perustella erilainen kohtelu*  
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonanto 96/C 207/04)
- 
1. Kun on kyse sellaisista päätöksistä nostetuista kanteista, joissa komissio on määrännyt yrityksille sakkoja kilpailusääntöjen rikkomisesta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on kahdella tapaa toimivaltainen. Yhtäältä sen tehtävänä on tutkia päätösten laillisuus EY 230 artiklan nojalla. Tällöin sen on muun muassa tutkittava, onko EY 253 artiklassa asetettua perusteluvollisuutta, jonka laiminlyöminen johtaa päätöksen kumoamiseen, noudatettu. Toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta EY 229 artiklassa ja asetuksen N:o 17 17 artiklassa sille annettun täyden harkintavallan nojalla arvioida, onko sakkojen suuruus asianmukainen. Tämä

arviointi saattaa edellyttää sellaisten lisätietojen esittämistä ja huomioon ottamista, joita EY 253 artiklassa määrätty perusteluvollisuus ei sinänsä edellytä mainitsemaan päätöksessä.

joita komission on otettava huomioon rikkomisen vakavuutta ja kestoja mitattaessaan.

(ks. 44 kohta)

Perusteluvollisuudesta johtuvat olennaiset muotovaatimukset täyttyvät näin ollen, jos komissio ilmoittaa päätöksessään suuntavivojensa ja mahdollisesti yhteistyötiedonantonsa mukaiset arviointiperusteet, joiden avulla se on määrittänyt rikkomisen vakavuuden ja keston sakon määrän laskemista varten.

(ks. 46 kohta)

2. Perusteluvollisuuden laajuus yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättävän sakon määrän laskennan osalta on määritettävä ottaen huomioon asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan toinen alakohta, jonka mukaan "sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon rikkomuksen vakavuuden lisäksi sen kesto". Perusteluvollisuutta koskevan olennaisen muotomääräyksen vaatimukset täyttyvät näin ollen, jos komissio ilmoittaa päätöksessään ne arvioinnissa huomioon ottamansa seikat, joiden avulla se on määrittänyt rikkomisen vakavuuden ja keston. Toisaalta asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskentaa koskeviin suuntaviivoihin ja yhteistyötä kartelli-asioissa koskevaan tiedonantoon sisältyy ohjeellisia sääntöjä arviointiperusteista,
3. EY 81 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa relevantit markkinat on määriteltävä sen selvittämiseksi, onko sopimus omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko sen tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai onko sillä tällainen vaikutus. Tästä syystä komissiolla on velvollisuus rajata relevantit markkinat EY 81 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehtävässä päätöksessä ainoastaan, jos ilman tällaista rajausta ei ole mahdollista päätellä, saattaako kyseinen sopimus, yritysten yhteenliittymän päätös tai yhdenmukaistettu menettelytapa vaikut-

taa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko sen tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai onko sillä tällainen vaikutus.

pumatta siitä, miten pitkän ajan se on siihen osallistunut, ja myös kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden kolmansien yritysten edustajien antamat tämänsuuntaiset nimenomaiset lausumat.

(ks. 58 kohta)

4. Asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskentaa koskevien suuntaviivojen 3 kohdassa todetaan, että yritykselle määrättävän sakon perusmäärää voidaan alentaa sellaisten erityisten lieventävien seikkojen perusteella, joihin kuuluu muun muassa ”passiivisuus tai seurailijan asema rikkomisen toteuttamisessa”.

Tietyn yrityksen käyttäytymisen erityispiirteiden perusteella ei voida määrittää sitä, sovelletaanko johonkin toiseen yritykseen raskauttavaa tai lieventävää seikkaa. Tällaisten seikkojen huomioon ottaminen liittyy nimittäin yrityksen yksilölliseen käyttäytymiseen, ja sen täytyy näin ollen välttämättä perustua sen oman käyttäytymisen ominaispiirteisiin.

(ks. 74, 75 ja 79 kohta)

Jotta yritykseen voitaisiin lieventävänä seikkana soveltaa ”passiivisuutta tai seurailijan asemaa”, tämä edellyttää sitä, että kyseinen yritys on omaksunut ”matalan profiilin”, jolle on ominaista se, että se ei ole osallistunut aktiivisesti kilpailunvastaisen sopimuksen tai sopimusten laatimiseen. Sellaisia huomioon otettavia seikkoja, jotka saattavat ilmentää yrityksen passiivisuutta kartellissa, ovat muun muassa se, että yritys on osallistunut huomattavasti satunnaisemmin kokouksiin kuin kartellin varsinaiset jäsenet, samoin kuin se, että se on tullut myöhemmin kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleille markkinoille, riip-

5. Komissiolla on asetuksen N:o 17 osalta harkintavaltaa sakkojen määrän vahvistamisessa, jotta se voisi ohjata yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä.

Se, että komissio on aiemmin määrännyt tietyntasoisia sakkoja tietyntyypillisistä rikkomisista, ei poista siltä mahdollisuutta korottaa tätä tasoa asetuksessa N:o 17 osoitetuissa rajoissa, jos tämä on

välttämätöntä yhteisön kilpailupolitiikan toteuttamiseksi. Yhteisön kilpailusääntöjen tehokas soveltaminen edellyttää päinvastoin sitä, että komissio voi milloin tahansa mukauttaa sakkojen tasoa tämän politiikan tarpeita vastaavaksi.

(ks. 81 kohta)

6. Sakon alentaminen hallinnollisessa menettelyssä harjoitetun yhteistyön vuoksi on perusteltua vain, jos komissio on yrityksen käyttäytymisen vuoksi voinut todeta kilpailusääntöjen rikkomisen helpommin tai, tilanteen mukaan, saada sen loppumaan.

Sakkoa ei tältä osin voida alentaa sen perusteella, että yritys on tehnyt tutkimuksen osalta yhteistyötä, silloin, kun kyseinen yhteistyö ei ole mennyt pitemmälle kuin mitä yritykselle asetuksen N:o 17 11 artiklan 4 ja 5 kohdan nojalla kuuluvista velvollisuuksista on seurannut. Sitä vastoin silloin, kun yritys toimittaa vastauksessaan asetuksen N:o 17 11 artiklaan perustuvaan tietojensaantipyynnöön sellaisia tietoja, jotka menevät huomattavasti pitemmälle kuin sellaiset tiedot, joita komissio voi kyseisen artiklan nojalla vaatia, kyseiselle yritykselle määrättävän sakon määrää voidaan alentaa.

Kun komissio asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla esittämässään tietojensaantipyynnössä pyytää yritystä paitsi antamaan tietoja pelkästään tosiseikoista ja esittämään jo olemassa olevia asiakirjoja, myös kuvailemaan useiden sellaisten kokousten tarkoitusta ja kulkua, joihin kyseinen yritys on osallistunut, ja tällaisten kokousten tuloksia tai päätelmiä tilanteessa, jossa on selvää, että komissio epäilee, että kyseisten kokousten tarkoituksena oli kilpailun rajoittaminen, tällainen pyyntö on omiaan velvoittamaan tiedustelujen kohteeksi joutuneen yrityksen tunnustamaan osallisuutensa yhteisön kilpailusääntöjen rikkomiseen, joten kyseinen yritys ei ole velvollinen vastaamaan tämän tyyppisiin kysymyksiin. Tällaisessa tilanteessa sitä, että yritys kuitenkin toimittaa tietoja tällaisista seikoista, on pidettävä kyseisen yrityksen harjoittamana oma-aloitteisena yhteistyönä, jonka perusteella voidaan mahdollisesti perustella sakon määrän alentaminen yhteistyötiedonannon mukaisesti.

(ks. 104, 106 ja 107 kohta)

7. Komissio ei silloin, kun se kielletyn yhteistoimintamenettelyn perusteella aloittamassaan hallinnollisessa menettelyssä arvioi yritysten sen kanssa harjoittamaa yhteistyötä, saa jättää huomiotta yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin kuuluvaa yhdenvertaisuusperiaatetta,

jota loukataan ainoastaan, jos toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai jos erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua.

ole olleet keskenään verrattavissa muun muassa sen takia, että niiden yhteistyö on perustunut erilaisten tietojen toimitamiseen hallinnollisen menettelyn eri vaiheissa ja tilanteissa, jotka eivät ole olleet samankaltaisia.

Tältä osin kyseessä olevien yritysten erilainen kohtelu perustuu siihen, etteivät niiden harjoittaman yhteistyön asteet

(ks. 108 ja 109 kohta)